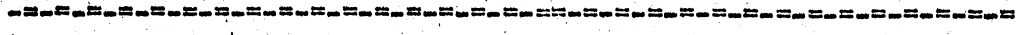

ג ל י ר נ ר ת ל ע י ר ד נ ב ע ר ש ת ה ש ה ר ע
 ערוכים בידי נחמה ליבוביץ
 יו"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנוער
 הסתדרות נשי מזרחי באמריקה

וישלח (תש"ו) ל"ג
 הערה: גליון זה הוא השלמת גליון וישלח תש"ג, שעסק בפסוקים שונים ובענינים אחדים מתוך פרקנו. עיין ט"ו גליון זה עוסק רק בברור שאלה אחת.

ד. וירץ עטו לקראתו ויחבקהו ויפל על צוארו ויטקהו ויבכו. נחלקו חכמינו ומפרטינו בהסבר המנהגות תמוהה זו של עטו. והנה אחדות מדעותיהם:

בראשית רבה ע"ח: "ויטקהו" - נקוד עליו. א"ר שמעון בן אלעזר: בכל מקום סאתה מוצא הכתב רבה על הנקודה (האותיות הכללי מנוקדות מרובות על המנוקדות) אתה דורט את הכתב, הנקודה רבה על הכתב - אתה דורט הנקודה, כאן לא הכתב רבה על הנקודה ולא הנקודה רבה על הכתב, אלא מלמד שנכמרו רחמיו באותה שעה ונטקו בכל לבו. אמר לו ר' ינאי: אם כן למה נקוד עליו? אלא מלמד שלא בא לנטקו אלא לנטכו ונעטה צוארו של יעקב אבינו של טיט וכהו טיניו של אותו וטע. ומה ת"ל "ויבכו"? אלא זה בוכה על צוארו וזה בוכה על טיניו.
נחומא וישלח ד': בקט עטו לנטכו ונעטה צוארו של טיט, לכך נקוד על "ויטקהו", שלא היתה נטיקה של אמת. "ויבכו" - למה בכרו? מטל למה הדבר דומה? לזאב שבא לחטף את האיל. התחיל האיל לנגח, נכנסו טיני הזאב בקרני האיל. זה בוכה וזה בוכה. הזאב בכה שלא יכול לעשות לו כלום, והאיל בוכה שלא יחזור ויהרגנו. אף כך עטו ויעקב: הכתוב אומר (טיר הטירים) "צוארך כמגדל הסן". ועל עטו נאמר (תהלים צ) "טיני רטעיה עברת".
רטי ד' ד"ה ויטקהו.

ראב"ע הדורט על נקודות ויטקהו בתוך דבריו ל"ב פסוק ל"ג ד"ה בגיד הנסה רלב"ג נקוד על ויטקהו, להורות שאין נטיקתו בלב שלם, אבל היה ענינה ממוצע בין הנטיקה ובין העדר הנטיקה ולזה היתה זאת התיבה הממוצעת בין הכתיבה ובין המחק.

ר. ט. ר. הירט (תרגום גרמנית) מלת "ויבכו" היה עד נאמן לכך, סלפנינו התגלותו של רגש אנושי שהור. יכול אדם אמנם לנטק ולבו בל עמו, אולם דמעות המתפרצות ברגעים חזקה שהן יוצאות מעמק הלב. הנטיקה הזאת והדמעות הללו מגלות לנו, כז גם עטו הוא מזרע אברהם אבינו, ואינו רק ציד פרוע, כי אין יכול היה - בלאו הכי - להגיע לדרגת שליט בהתפתחות האנושיות? החרב לבנה, הכח הגוטמי גרידא, לא יכשירו את האדם לכך. גם עטו מתפרק לאט, לאט מתרבו ופולך ומשליך בקרבו יותר ויותר את רוח אהבת האדם. ודוקא יעקב הוא הנזות על פי רב הזדמנות לעטו להוכיח שעקרון האנושות מתחיל להתגלות אצלו. כשהתקן מכבד את זכויות החוק - הרי זה מעשה פקחות. ואולם כשהחוק, כלומר עטו, נופל על צוארי החלץ יעקב, ומשליך חרבו למרחקים - רק אז נוכח, שגם בו נכרו מידת הצדק וההומניות.

העמק דבר: ויבכו, שניהם בכו. בא ללמד שגם יעקב נתעורר עליו לשעה זו אהבה לעשו. וכן לדורות: בשעה שזרע עשו מתעוררים ברוח טהרה להכיר את זרע ישראל ומעלתם, אז גם אנחנו מתעוררים להכיר את עשו, כי אחינו הוא. וכמו שרבי היה אוהב אמתי לאנטונינוס - וכן הרבה.

1. מהי דעת כל אחד מהנ"ל להתנהגות עשו? נסה לסדרם לקבוצות.
2. מה הן הראיות שאפשר להביא מפסוקי התורה שבטקנו לדעת ר' שמעון בן יוחאי?
3. מהו ההבדל בין שני האחרונים?
- 4x בדברי מי מכל המפרשים הנ"ל נכרת ביותר תקופתו וסביבתו?
- 5x בנו יעקב בפרושו לבראשית, נכתב גרמנית, 1934 שוקן), מוצא סעד לדעת ר' ינאי בבראשית רבה (ע' לעיל) ולדעת ר' שמעון בן יוחאי המובאה בוט"י. על ידי הטואת פסוקנו לפסוקים הבאים, שבכל אחד מהם מתוארת פגישה בין אוהבים:
 כט' י"א: ויטק יעקב לרחל ויטא את קולו ויבך.
 מ"ה ט"ו: ויפל (יוסף) על צוארי בנימין אחיו ויבך
 מ"ו כ"ט: ויאמר יוסף מרכבתו... וירה אליו ויפל על צואריו ויבך על צואריו עוד.

סמות ד' כ"ז: נ"אמר ה' אל אהרן לך לקראת מטה המדברה וילך ויפגשוהו... ויטק פסוקנו: וירץ עטו לקראתו ויחבקהו ויפל על צוארו ויטקהו ויבכו. הסבר במה עלולה הטואה זו לחזק את החשד בכנותה של התנהגות עשו?